

Projekt

DIGITALIZACE PEČOVATELSKÝCH SLUŽEB V ÚSTECKÉM KRAJI

**KA 4: Studie východisek změny pečovatelských služeb
Situační zprávy za SO ORP Děčín**

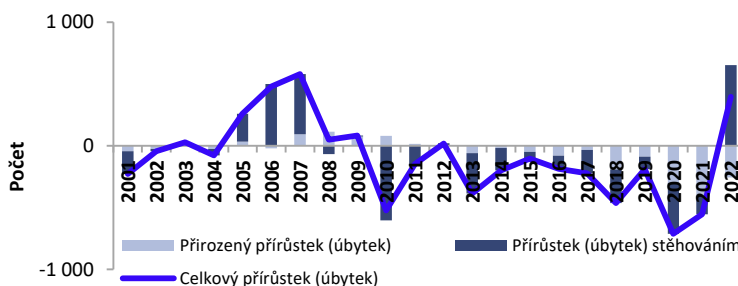
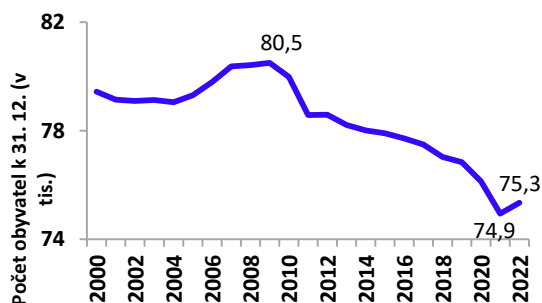
Registrační číslo projektu: CZ.10.02.01/00/23_017/0000190

Sídelní a regionální systém

- Území je výškově členité, jeho osou je kaňon Labe obklopený pahorkatinami a vrchovinami Labských pískovců (vč. části národního parku České Švýcarsko), Krušných hor a Českého středohoří
- Děčín a jeho okolí vč. osy řeky Labe tvoří okrajovou část ústecko-chomutovské aglomerace (pánevni konurbace) a hlavní sídelní osy ÚK; ostatní části území mají venkovský, až periferní charakter (hraniční pásmo Krušných hor a Labských pískovců, vnitřní periferie Českého středohoří)
- Průměrná hustota zalidnění skrývá značné vnitřní rozdíly mezi osou řeky Labe se statutárním městem Děčín a rozsáhlých venkovských, řídce osídlených částí Českého středohoří, Labských pískovců, Českého Švýcarska a Krušných hor s řadou malých venkovských obcí
- Území je z hlediska dojížděky za prací navázané na Ústecko, ale také na další části aglomerace a také na Prahu, menší část obyvatel vyjíždí do zaměstnání do sousedního Saska; celkový podíl obyvatel vyjíždějících za zaměstnáním mimo správní obvod je však poměrně nízký, což naznačuje uzavřenost Děčínska v regionálním systému
- Výborná železniční dopravní poloha na železničním koridoru Praha – Ústí nad Labem – Drážďany i na železničním „pánevni“ tahu Děčín – Ústí nad Labem – Chomutov
- Nadstandardní silniční dopravní poloha poblíž dálnice D8 Praha – Ústí nad Labem (– Drážďany) a na silnici I/13 spojující ústecko-chomutovskou aglomeraci a Liberec

Vývoj počtu obyvatel¹

- Počet obyvatel k 31. 12. 2022 činil 75,3 tis., tj. o 4,1 tis. méně oproti r. 2000 (-5,2 %).
- Výraznější růst populace mezi lety 2004–2009.
- Pokles počtu obyvatel v covidových letech 2020–2021 a mírný nárůst (0,5 %), který byl ale nejmenší v porovnání s ostatními obvody kraje, v r. 2022 vlivem přílivu přistěhovalých z Ukrajiny.
- Významné přírůstky stěhováním v letech 2005–2007 a v r. 2022.

¹ Údaje sledovány za období 2000 až 2022.

Věková a vzdělanostní struktura populace

- SO ORP Děčín měl společně s SO ORP Litvínov a Varnsdorf nejvyšší průměrný věk v kraji - průměrný věk v tomto obvodu v r. 2022 činil 43,3 let (nárůst o 5,2 let oproti r. 2000).
- Index stárí v r. 2022 dosáhl hodnoty 142,6 (+87,6 % ve sledovaném období), a tak se tento obvod řadil mezi obvody, které ve sledovaném období nejvíce zestárly. Index stárí přesahoval průměr kraje (128,5).
- Ve sledovaném období patrný pokles počtu i podílu dětské populace.
- Nárůst počtu osob 65letých a starších – více jak 66 % zvýšení ve sledovaném období. V ORP Děčín a Varnsdorf žil v r. 2022 nejvyšší podíl obyvatel v poproduktivním věku (shodně 22,2 %) v kraji.
- V SO ORP Děčín došlo v porovnání s ostatními správními obvody k podprůměrnému nárůstu počtu osob ve věku 80+ let mezi lety 2000 a 2022 (+17 %). Podíl seniorů 80+ v tomto správním obvodu (3,9 % v r. 2022) je mírně nad hodnotou kraje (3,7 %).

Tabulka 1 Ukazatele věkového složení obyvatel – SO ORP Děčín, v letech 2000 a 2022

	2000	2022	Index změny (v %)
0–14 let (abs.)	13 209	11 722	88,7
0–14 let (rel.)	16,6	15,6 %	93,6
65 a více let (abs.)	10 042	16 717	166,5
65 a více let (rel.)	12,6	22,2 %	175,5
80 a více let (abs.)	2 544	2 977	117,0
80 a více let (rel.)	3,2	3,9 %	122,9
Index stárí	76	142,6	187,6
Průměrný věk	38,1 let	43,3 let	5,2 let

Pozn. Index změny = $2022/2000 \cdot 100$.

Zdroj: VBD ČSÚ 2024

- Vzdělanostní skladba obyvatelstva zhruba odpovídá krajskému průměru, v rámci celého Česka je tedy pod průměrem; značná vnitřní diferenciací vzdělanostní struktury mezi Děčínem a několika venkovských obcí, které jsou cílem suburbanizace s Děčína a Ústí nad Labem, na straně jedné, a většinou venkovského území Děčínska na straně druhé

Sociální kapitál

- V rámci ÚK mírně nadprůměrná, v rámci Česka podprůměrná míra občanské participace a účasti obyvatel ve volbách
- V rámci kraje průměrný výskyt sociálně nežádoucích jevů (exekuce, vzdělávací neúspěšnost, zadlužení)

Osoby s příspěvkem²

• Příspěvek na péči:

- Nejvýraznější pokles příjemců příspěvku na péči oproti ostatním správním obvodům kraje (-6,1 %). Mírný nárůst příjemců PnP umístěných v pobytových zařízeních sociálních služeb (+16,2 %).
- Mezi lety 2017 a 2022 nedošlo k výraznějším změnám z hlediska zastoupení seniorů v jednotlivých stupních PnP. Senioři ve všech stupních představují cca dvě třetiny příjemců.
- Mírný pokles počtu příjemců PnP využívajících terénních a ambulantních služeb (-3,6 %).
- Počty příjemců PnP, o které pečuje jiná fyzická osoba (osoba blízká) a zároveň využívají registrovanou sociální službu, narostly o 5,4 % (průměrný nárůst v kraji činil 35,5 %).
- Ve správním obvodu Děčín došlo ke snížení (-8,1 %) počtu příjemců PnP, o které pečuje jiná fyzická osoba (osoba blízká).

• Příspěvek na mobilitu:

- Příspěvek pobíralo v r. 2022 o 1,3 % více osob než v r. 2017. V SO ORP Děčín a SO ORP Teplice byl největší počet osob pobírajících tento příspěvek. Věková struktura příjemců víceméně odpovídá průměru kraje (1–18 let – ÚK 7,5 % a Děčín 7,6 %, 19–64 let ÚK 35,7 % a Děčín 30,8 %, 65+ let ÚK 56,7 % a Děčín 61,6 %).

• Průkaz osoby se zdravotním postižením:

- Počet držitelů všech typů průkazu OZP narostl ve všech správních obvodech Ústeckého kraje (vyjma Varnsdorfu). Správní obvody Teplice a Děčín mají nejvíce držitelů průkazu ZTP (nad 3,6 tis.) i ZTP/P (nad 1200).
- Zvýšení počtu držitelů průkazů OZP – ZTP (+45,6 %).
- Mírný nárůst počtu držitelů průkazů OZP - TP/P (+16,1 %) i TP (7,2 %).

• Invalidní důchody:

- Data k invalidním důchodům (ID) jsou za okresy, SO ORP Děčín spadá do okresu Děčín.
- Všechny okresy Ústeckého kraje zaznamenaly pokles počtu příjemců ID, výjimku představují okresy Louny a Teplice, ve kterých došlo k mírnému nárůstu příjemců. V případě okresu Děčín byl pokles třetí největší.
- Necelá pětina všech příjemců v kraji žila v okrese Děčín.

Tabulka 2 Příjemci příspěvků – SO ORP Děčín, v letech 2017 a 2022

	2017	2022	Index změny (v %)
Příspěvek na péči (počet)	3692	3467	93,9
- pobytová zařízení	302	351	116,2
- terénní a ambulantní sociální služby	197	190	96,4
- fyzická osoba + využívající registrovanou sociální službu	130	137	105,4
- pečující fyzická osoba	3148	2894	91,9
Příspěvek na mobilitu (počet)	3120	3159	101,3
Průkaz osoby se zdravotním postižením (OZP)	4004	5366	134,0
- TP	181	194	107,2
- ZTP	2482	3615	145,6
- ZTP/P	1341	1557	116,1

² Údaje sledovány za období 2017 až 2022.

Invalidní důchody*	6887	6367	92,4
---------------------------	------	------	------

Pozn. Index změny = 2022/2017*100. *invalidní důchody jsou za okres Teplice

Zdroj: MPSV 2024, vlastní výpočty

Osoby s demencí³

- **Alzheimerova nemoc:**

- Pokles počtu pacientů s Alzheimerovou nemocí (AN) ve věku 50–64 let nastal ve všech okresech Ústeckého kraje vyjma okresu Louny (zvýšení 67 %). Okres Děčín - pokles o 34,7 %.
- Ve všech okresech kraje pozorován nárůst počtu pacientů s touto nemocí v seniorské věkové skupině (65 a více let), v okrese Děčín o 24,2 %.

- **Nedošetřená demence:**

- Okres Děčín jako jediný okres kraje evidoval pokles počtu pacientů s nedošetřenou demencí ve věku 65 a více let (-0,8 %). Stejně tak zaznamenal i snížení těchto pacientů ve věku 50–64 let (-6,2 %).

- **Alkoholem způsobená/vyvolaná demence:**

- Ve čtyřech okresech se počet pacientů ve věkové skupině 50–64 let snížil, nejvýrazněji v okrese Děčín (o 60 %). V seniorské skupině pacientů došlo k výraznému nárůstu pacientů v okrese Děčín (+150 %).

Tabulka 3 Počet pacientů, okres Teplice, v letech 2017 a 2022

	2017	2022	Index změny (v %)
Počet pacientů s Alzheimerovou nemocí ve věku 50–64 let	49	32	65,3
Počet pacientů s Alzheimerovou nemocí ve věku 65 + let	594	738	124,2
Počet pacientů s nedošetřenou demencí ve věku 50–64 let	48	45	93,8
Počet pacientů s nedošetřenou demencí ve věku 65 + let	518	514	99,2
Počet pacientů s alkoholem způsobenou/vyvolanou demencí ve věku 50–64 let	5	2	40,0
Počet pacientů s alkoholem způsobenou/vyvolanou demencí ve věku 65 + let	4	10	250,0

Pozn. Index změny = 2022/2017*100.

Zdroj: NRHZS 2024, vlastní výpočty

Bydlení

- I v rámci ÚK výrazně podprůměrný podprůměrný počet a částečně i relativní podíl (na bytovém fondu, na počtu obyvatel) nově dokončených bytů, což lze vnímat jako důsledek dostatečného bytového fondu (vzhledem k poklesu hospodářského významu města až nadbytečného) v Děčíně i okolních obcích a městech
- Tři pětiny bytů se nachází v bytových domech, což je v kontextu ÚK (v průměru 64 %) méně podprůměrná hodnota; i Děčín má vedle činžovní zástavby a socialistických sídlišť rozsáhlé čtvrti rodinných domů, které dominují ve většině ostatních sídel; Děčín v socialistickém

³ Údaje sledovány za období 2017 až 2022.

období prošel intenzivní bytovou výstavbou, avšak ve srovnání s jinými severočeskými městy méně objemnou

- V celokrajském srovnání má území jednoznačně nejhorší vybavenost obcí technickou infrastrukturou (ČOV, kanalizace, vodovod, plyn); tato skutečnost se týká i řady lokalit v samotném Děčíně, zásadní je však ve většině okolních venkovských obcí

Ekonomika a trh práce

- V kontextu kraje průměrná zaměstnanost ve výrobě (průmysl, zemědělství) a mírně nadprůměrná ve službách
- Značný význam cestovního ruchu – vysoký počet přenocování návštěvníků i zaměstnanosti v pohostinství a ubytovacích službách je dán atraktivitou národního parku České Švýcarsko a přilehlých částí Labských pískovců, Tiských stěn atd.
- Mírně podprůměrné zastoupení řídicích pracovníků a specialistů s vysokou kvalifikací (třetina ekonomicky aktivních obyvatel), rovněž mírně podprůměrný podíl dělníků a řemeslníků
- Celkově nižší intenzita hospodářských aktivit v území, mírně podprůměrný počet malých a silně podprůměrný počet velkých podniků ukazuje na převahu živností a firem s lokálním dosahem
- V kontextu kraje přibližně průměrná míra nezaměstnanosti (v celostátním kontextu nadprůměrná); obecně nižší hospodářská aktivita a omezenější nabídka pracovních míst je kompenzována blízkostí Ústí nad Labem a dobrou dostupností pracovního trhu Prahy a Saska

Krajina a životní prostředí

- Vysoké zastoupení lesních ploch (více než polovina území) a také ploch travních (přes 23 %); naopak jen 11 % rozlohy území tvoří orná půda a jen 1,4 % zastavěná území
- V celokrajském srovnání výrazně nadprůměrný koeficient ekologické stability ve správním obvodu jako celku, a to zejména díky vysokému podílu lesů a trvalých travních porostů

Rozmístění poskytovatelů pečovatelské služby a územní dostupnost

Na území ORP Děčín zajišťuje pečovatelskou službu 6 poskytovatelů. Těmito poskytovateli je deklarováno, že pečovatelskou službou je pokryto celé území ORP.

V území působí sice 6 poskytovatelů služby, ale pouze jedna z nich – ADP Anna s.r.o. – působí na celém území ORP. Výhradně ve městě Děčíně působí 2 poskytovatelé služby (Centrum sociálních služeb Děčín, příspěvková organizace a Prosapia, z. ú., společnost pro rodinu), s celkovou okamžitou kapacitou 15 klientů. Další 2 poskytovatelé – Oblastní spolek Českého červeného kříže Děčín a ADP Anna s.r.o. kromě města Děčín působící i v dalších obcích (přičemž Oblastní spolek ČČK už pouze jen ve městě Jílové).

Také město Jílové a POÚ Česká Kamenice díky vlastním, městským pečovatelským službám mají pokrytí.

Oproti tomu pro zbytek rozsáhlého území SO ORP, konkrétně tedy celé POÚ Benešov nad Ploučnicí

a obce Malšovice, Dobkovice, Těchlovice, Dobrná, Huntřov, Ludvíkovice, Kámen, Bynovec, Růžová, Arnoltice, Labská Stráň, Hřensko a Janov, zajišťuje službu pouze ADP Anna s.r.o. s celkovou okamžitou kapacitou 7 klientů (na celé ORP Děčín, včetně samotného města Děčín).

Malý poskytovatel Prosapia z.ú., společnost pro rodinu působí zároveň ve dvou SO ORP, vždy však jen v centrálních městech – Ústí nad Labem a Děčíně.

Tabulka 4 Souhrnný přehled za SO ORP Bílina

Název poskytovatele, sídlo	Individuální okamžitá kapacita ⁴	Úvazky pracovníků v přímé péči ⁵	Území ORP pokryté PS	Časoprostorové poskytování služby
ADP Anna s.r.o., Děčín	Kapacita: 7	Úvazky: 12	Celé ORP Děčín	Ve všech obcích ve stejném rozsahu Denně 7–22 hod
Centrum sociálních služeb Děčín, příspěvková organizace Děčín	Kapacita: 14 (terénní forma) Kapacita: 3 (ambulantní forma)	Úvazky: 21	Město Děčín	Pouze město Děčín Pondělí–pátek: 7:00 - 15:30 - Pro okamžitou kapacitu 14., 15:30 - 21:00 - Pro okamžitou kapacitu 1. Sobota, neděle: 7:00 - 21:00 - Pro okamžitou kapacitu 1.

⁴ Pozn. Údaj platný k 7/2024, zdroj údaje Základní síť sociálních služeb Ústeckého kraje na období 2022-2024 platná od 01.07.2024

⁵ Pozn. Údaj platný k 7/2024, zdroj údaje Základní síť sociálních služeb Ústeckého kraje na období 2022-2024 platná od 01.07.2024

Oblastní spolek Českého červeného kříže Děčín, Děčín	Kapacita: 6	Úvazky: 8	Města Děčín, Jílové	Pouze město Děčín Pondělí–pátek: 7:00 - 8:00 - pro maximální okamžitou kapacitu 1., 8:00 - 16:00 pro maximální okamžitou kapacitu 6., 16:00 - 21:00 pro maximální okamžitou kapacitu 1. Sobota, neděle: 7:00 - 21:00, o víkendech a o svátcích pro maximální okamžitou kapacitu 1.
Prosapia, z. ú., společnost pro rodinu Děčín	Kapacita: 1	Úvazky: 2,35	Děčín	Pouze město Děčín Denně 7–21 hod
Město Jílové, Jílové	Kapacita: 4	Úvazky: 4	Jílové	Pouze město Jílové Ve všední dny 6:30 – 15:00
DPS a PS Česká Kamenice, Česká Kamenice	Kapacita: 2	Úvazky: 5,5	POÚ Česká Kamenice	Ve všech obcích ve stejném rozsahu Pondělí - Pátek: 7:00 - 8:00 - Pro okamžitou kapacitu 1., 8:00 - 14:00 - Pro okamžitou kapacitu 2., 14:00 - 21:00 - Pro okamžitou kapacitu 1. Sobota, neděle, svátky: 7:00 - 21:00 - Pro okamžitou kapacitu 1.

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb, MPSV (data platná 4/2024), Katalog Ústeckého kraje (data platná k 6/2024), webové zdroje jednotlivých poskytovatelů, AKČNÍ PLÁN rozvoje sociálních služeb v Ústeckém kraji na rok 2024, vlastní realizované šetření mezi poskytovateli zařazenými do Základní sítě

^[1] Pozn. Údaj platný k 7/2024, zdroj údaje Základní síť sociálních služeb Ústeckého kraje na období 2022-2024 platná od 01.07.2024, dostupné zde: https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1788371

^[2] Pozn. Údaj platný k 7/2024, zdroj údaje Základní síť sociálních služeb Ústeckého kraje na období 2022-2024 platná od 01.07.2024, dostupné zde: https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1788371

Okamžitá kapacita pečovatelských služeb

SO ORP Děčín vykazuje relativně průměrnou okamžitou kapacitu v porovnání s krajským průměrem (jehož hodnota činí 0,41).

Tabulka 5 Individuální okamžitá kapacita v SO ORP Děčín a přepočet na 1000 obyv.

SO ORP	Stávající individuální okamžitá kapacita – ZÁKLADNÍ SÍŤ	Stávající individuální okamžitá kapacita – MIMO ZÁKLADNÍ SÍŤ	Celková individuální okamžitá kapacita za SO ORP	Počet obyv. k 31.12.2022	Přepočet kapacity na 1000 obyvatel	Přepočet kapacity v Základní síti na 1000 ob.
Děčín	28	6	34	75300	0,45	0,37
CELKEM ZA KRAJ	314	23	337	812200	0,41	0,39

Zdroj: Základní síť sociálních služeb Ústeckého kraje na období 2022-2024, verze platná k 1. 7. 2024; Registr poskytovatelů sociálních služeb, MPSV (data platná 4/2024); Katalog Ústeckého kraje (data platná k 6/2024); webové stránky poskytovatelů PS; vlastní výpočet

Výše úvazků v přímé péči u pečovatelských služeb

SO ORP Děčín vykazuje mírně nadprůměrné hodnoty ve výši úvazků pracovníků v přímé péči na 1000 obyvatel v porovnání s krajským průměrem (jehož hodnota pro všechny registrované služby činí 0,56).

Tabulka 6 Výše úvazků pracovníků v přímé péči v SO ORP Děčín (včetně přepočtu na 1000 obyv. a modelu)

Území	Úvazky pracovníků v přímé péči – ZÁKLADNÍ SÍŤ	Úvazky pracovníků v přímé péči – MIMO ZÁKLADNÍ SÍŤ	Úvazky pracovníků v přímé péči – CELKEM KRAJ	Přepočet úvazků v ZÁKLADNÍ SÍTI na 1000 ob. SO	Přepočet úvazků na 1000 ob. SO	Počet obyv. 31.12.2022
Děčín	48,85	4	52,85	0,65	0,70	75300
CELKEM KRAJ	434,77	19,39	454,16	0,54	0,56	812200

Zdroj: Základní síť sociálních služeb Ústeckého kraje na období 2022-2024, verze platná k 1. 7. 2024; Registr poskytovatelů sociálních služeb, MPSV (data platná 4/2024); Katalog Ústeckého kraje (data platná k 6/2024); webové stránky poskytovatelů PS; vlastní výpočet